

אבי עתניאל : יד ענוגה

זה היה בימי החופש הגדול. הימים היו ארוכים יותר וחמים יותר. אבישי היה חברי הטוב ביותר. הוא בא ואמר שהמורה ברוכוב נמצא אצל הדסה. רצנו לשם. נכנסנו בשקט לגינה. העשבים נצצו מטל הערב והרטיבו את כפות רגלינו היחפות. התקרבנו לחלון הפתוח ואבישי אמר, „רק שפרידמן השיכור לא יבוא פתאום“.

אבא של הדסה היה שיכור וכל ערב היה בא הביתה מתנוודד מן היין ששתה במושבה עם העגלונים. על הרוב היו שני עגלונים בריאים מובילים אותו הביתה והוא היה שר את השיר שלו, אולי השיר היחיד שידע, „יד ענוגה היתה לה — איש לא העז, איש לא העז געת בה“... עמדנו ככה שנינו, אבישי ואני, בחושך, ופחדנו להתרומם פן יראו אותנו. אבישי לחש לי, „בטח אין איש בחדר“. אבל היה שם אור, ואצל הדסה בבית אין מדליקים אור ללא צורך. אבישי התרומם ועיניו הצטמצמו מחמת האור עד שהסתגלו מעט והוא רמו לי להתרומם ולעלות על האבן. רק התרוממתי, והשעון הגדול בחדר החל לצלצל.

השעה היתה שמונה בדיוק. המורה ברוכוב והדסה ישבו בחדר ליד השולחן זה מול זו. הדסה השפילה את עיניה לשולחן והמורה ברוכוב החזיק את כובעו בידי ולא ידע מה להגיד. על הקיר ממול היתה תלויה תמונת אמה של הדסה, גדולה עם מסגרת מקושטת. היא מתה לפני שנים.

„תקח סופריה, אדון ברוכוב“, אמרה הדסה והצביעה על צלחת שטוחה מזוכית ירוקה, מלאה סופריות חמוצות, שעמדה על השולחן ליד קערה עם תפוחי־זהב ברורה. המורה ברוכוב הניח את מגבעתו על השולחן, בשתי אצבעות זהירות לקח סופריה מן הצלחת, וחייך בתודה להדסה.

„שמעתי, גברת הדסה, שקיבלת עבודה בעת האחרונה. כך מסיחין הבריות במושבה“, אמר המורה ברוכוב. תמיד הוא מדבר במליצות ואיש אינו יכול לחקות אותו. הדסה נתחייכה ואמרה שהעבודה היא רק זמנית. אחת הפועלות בבית־החרושת לסופריות חלתה והדסה הוזמנה למלא את מקומה עד שתבריא. היא סיפרה שהסופריות החמוצות הן מבית־החרושת. ביום־ששי מרשים לפועלות לקחת קצת סופריות חמוצות הביתה ועושים להן חיפוש בבגדים כדי שלא תגובנה כל מיני סופריות אחרות.

המורה ברוכוב אמר, „בחוף השמיים מלאים כוכבים והפרדסים פורחים בריח משכר“. והדסה אמרה, „כן, אדון ברוכוב. הפרדסים פורחים ואחר־כך הפריחה נופלת, ואלנסייה חדשה צומחת על העצים והולכים לעבוד בעיטוף בבית־האריזה“.

„אני אוהב את הטבע“, אמר המורה ברוכוב, ולקח עוד סוכריה חמוצה מן הצלחת. „כוס תה, אדון ברוכוב?“ אמרה הדסה. מן הפניסה של המטבח נשמע קול צעדים, ואבא של הדסה כבר היה שיכור. שני עגלונים נשאו אותו מצדדין.

„זוג שפתייה שני ח— — —ן, רק לנשיקות נוצרו הן. הוי אמא. רק לנשיקות נוצרו הן“, שאג השיפור.

שני העגלונים אמרו דברי התנצלות להדסה והסתלקו בדרך המטבח. המורה ברוכוב קם, ניגש אל מדף הספרים והשתקע באחת החוברות שהיו מונחות למעלה. הדסה יצאה מן החדר אל חדרה-השינה.

„הדסה, תזכרי את האמא שלך“, יילל הזקן, „תזכרי אותה תמיד איך שהיתה מבשלת ואיך שהיתה רוקמת, ואיך שהיתה תמיד מנקה את הבית ומשיחה על העז ואיך שהיתה טובה אלי“. והדסה עונה, „כן, אבא. תישן“.

המורה ברוכוב התחיל להסתובב בחדר הלוך וחזור וכל פעם שהיה עובר ליד החלון שלבו התכופפנו, אני ואבישי, כדי שלא יראה אותנו. הוא התעכב מול השעון, הוציא את שעונו מכיסו וכיון אותו. אחר-כך נכנסה הדסה לחדר והתישבה. המורה ברוכוב התישב מולה ולקח את המגבעת בידי. מחדר-השינה נשמע קול זמרה מעורב ביללה צרודה, „הוי אמא, רק לנשיקות נוצרו הן...“.

הדסה קמה, סגרה את הדלת וחזרה והתישבה אל השולחן. „איך העבודה הפדגוגית?“ שאלה הדסה. „תקח תפוז, אדון ברוכוב“.

היא לקחה תפוז מן הקערה, החלה לקלפו בעדינות, וסרט צר וארוך של קליפה החל להשתלשל מן הסכין אל השולחן.

„העבודה הפדגוגית היא קשה ומעניינת“, אמר המורה ברוכוב. „אני אוהב את הילדים ומקדיש להם את חיי“.

הדסה הניעה בראשה לאות הסכמה ובעיניה ניצנץ חיוך של הערצה.

„גברת הדסה, הקיץ הגיע ועמו מתעוררים הרגשות. בחורף גם אדם את חייך בכל שעות היממה. בקיץ הוא מקיץ“ (הוא הטעים בהרמת קול את משחק המלים כאילו ישב בפיתה לפני תלמידיו) „ומתבונן אדם ביפיו של העולם וביפין של הבריות. בפרדסים מייללים התנים ובמשק-הפועלות מזמרים עד שעה מאוחרת שירים רוסיים“.

„במשק-הפועלות“, אמרה הדסה, „חידשו עכשיו את הגינה, זיבלו את העצים, והעבודה מביאה שמחה ללב הבחורות. הן, שם, שמנות ונאות ולחייחן אדומות מן השמש. הן עובדות כל היום ובערב הן קוראות ספרי שירה ועתונים עבריים“.

לאחר שגמרה הדסה להוריד את ציפתו הלבנה של הפרי בתחתית הלהב של סכינה, פלחה אותו לשניים והוציאה את עמוד-שדרתו הלבן במשיכה אחת. המורה ברוכוב קם, הסתובב בחדר ונעצר ליד הפמוטים שעמדו על המזנון. הם היו עקומים. כל פמוטי-הפספ עקומים תמיד. היו עליהם צורות של שושנים ואשכולות-ענבים. החליק בקצות אצבעותיו הלבנות את הפיתוחים ונעמד בגבו אל הדסה.

„הרגשות“, אמר, „כיון שהם מבשילים, הם מבקשים להתפרץ ולצאת, כמו הדם שבענבים בשלהי הקיץ“.

הדסה אמרה, „אדון ברוכוב, אתה מדבר כמו משורר. האם חיברת בעצמך את הדברים שאמרת עכשיו?“

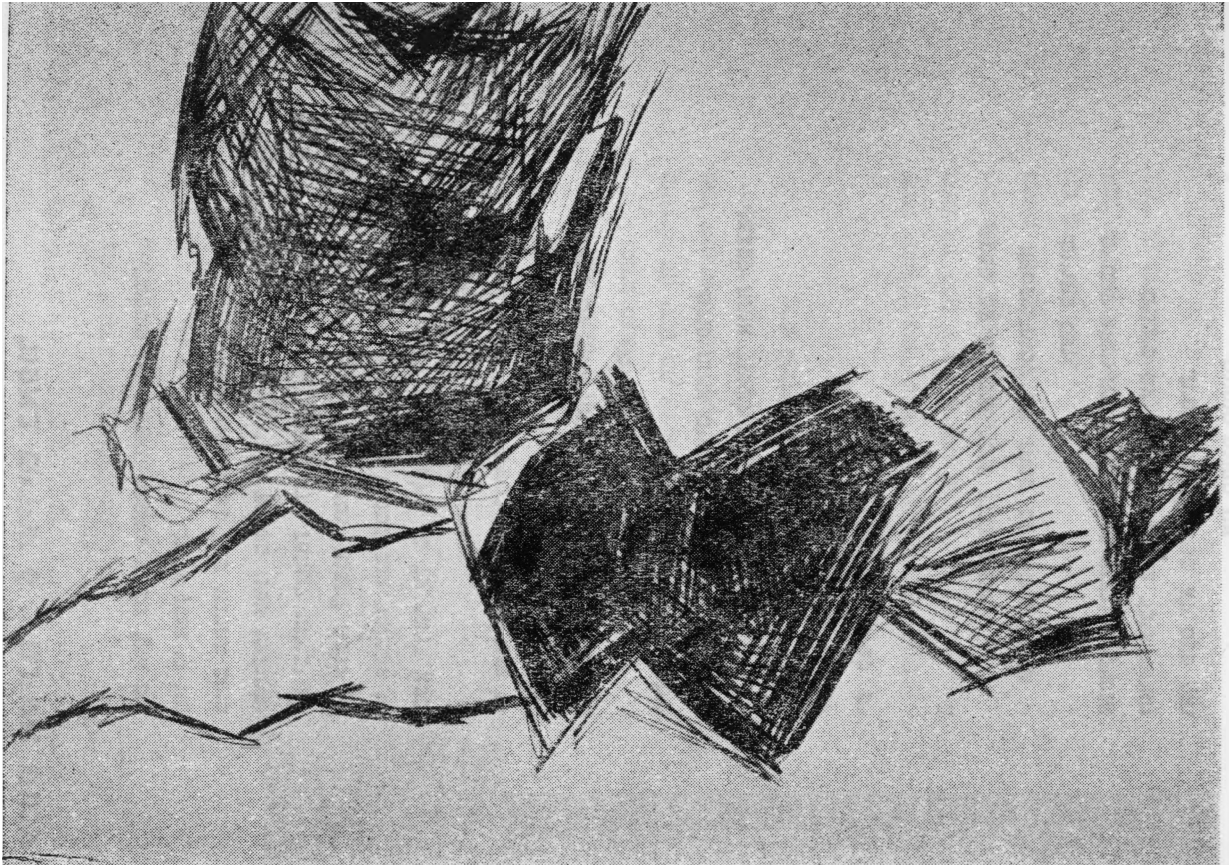
מן החדר הסמוך נשמעה שירת הזקן, „אך בלילה ההוא הזקן, עת ששטפה צל הסבך, אז את לבה מסרה לו, את כל לבה מסרה לו. הוי אמא...“ המורה ברוכוב הסתובב והביט בהדסה. הדסה השפילה את עיניה. הוא לקח סוכריה חמוצה מן הצלחת הירוקה, התישב מול הדסה ולקח את מגבעתו בידיו. השעון הגדול צילצל פעם אחת.

אבישי התכופף. התכופפתי גם אני. אבישי אמר, „זה לא מעניין“. ירדנו מן האבן. בחוץ כבר היתה חשכה גמורה.

„את כל לבה מסרה לו, הוי אמא, את כל לבה“...

ליד לוח-המודעות ישב אַרלה. „המורה ברוכוב אצל הדסה“, אמרנו לו. אַרלה ניענע בידו בתנועה של כלום ולא שם לב אלינו. לא היה לו מצב-רוח. מן הגינה שלפני ביתה של הדסה יצא המורה ברוכוב וחבש את מגבעתו. אנו ברחנו מיד לחצר. רק אַרלה נשאר ליד המודעות. אינו מפחד מכלום.

כשחזרנו לרחוב סגרה הדסה את החלונות והתריסים, ואחרי כמה דקות כבה שם האור. במושבה נדלקו הפנסים. ממשק-הפועלות נשמעה שירה יפה וחרישית של לילה. „יד ענוגה היתה לה, איש לא העז, איש לא העז געת בה...“

אביבה אורי : רישום (1960)